

Posamezne številke: Razredne Din — 50, ob nedeljah Din 1—.

TABOR izhaja vsak dan, razven podelje in praznikov, ob 18. uri s da umom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 10—, za izposojeno D 15—, dostavljen na dom D 11—, na izkaznice D 10—, inšerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Razredne Din — 50, ob nedeljah Din 1—.

UREDNIST, O se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštnoekvivalenčni št. 11.737.

Na naročila brez denarja se ne vzira. — Kopirski se ne vračajo.

LABOR

Leto: III.

Maribor, petek 22. septembra 1922.

Številka: 214.

Pred finančnim polomom Evrope.

Ženeva, 19. septembra (DKU).

V tretji komisiji Zveze narodov, ki se peča v vprašanju razorožitve, se je pojavil dogodek, ki mu pripisujejo posebno važnost. Lord Robert Cecil je v svojem temeljito zasnovanem govoru naglašal, da je problem razorožitve in evropskega miru odvisen od rešitve gospodarskih vprašanj. Ta rešitev je prvi predpogoj, da pride do normalnih razmer in ni možnosti, da bi mirovna akcija uspela, dokler niso rešena gospodarska vprašanja.

Za Cecilom je povzel besedo francoski senator de Jouvenell in se v glavnem pridružil Cecilovim izvajanjem, obenem pa napovedal, da bo francoska delegacija predložila razorožitveni komisiji gospodarske predloge, kar je seveda vzbudilo velikansko radovednost in jih vsi nestrpnost pričakujejo.

Lord Robert Cecil je izvajal med drugim: Politični in gospodarski položaj Evrope je sedaj tako kritičen, da noben načrt o omejitvi oboroževanja nima v sedanjem trenutku izgleda, da bi ga moglo sprejeti vse evropske vlade. Vlade mnogih evropskih držav napovedujejo neprestano, da se bližajo veliki katastrofi, ki bi utegnile imeti nedogledne posledice. Če nastane na pr. polom Nemčije in Avstrije, bo imel ne le za njune sosedne in za Evropo, marveč sploh za ves svet razne posledice.

Pa tudi ne glede na te simptome, ki kažejo akutno nevarnost, je splošni gospodarski položaj vsakega sveta tako težak, da smemo po pravici biti v skrbeh in si ne moremo predstavljati pravega miru. Nedvomno leži glavna krivda v velikanskih dolgovih posameznih držav, ki obremenjujejo vse večje države. Ti dolgi tvorijo problem za rešiti, predno začnemo z resno gospodarsko obnovo Evrope.

To vprašanje, je izvajal govornik, se tiče večalimanih vseh evropskih držav. Tudi države, ki se niso udeležile svetovne vojne ter države, ki niso interesirane na meddržavnih dolgovih, ne kot dolžniki in ne kot upniki — tudi te države živijo v gospodarski krizi. V njihovem življenjskem interesu je, da se problem dolgov reši prejkomogoče.

Vprašanje dolgov je tedaj bistveni sestavni del razorožitvenega problema. Po mnenju lorda Roberta Cecilia je zelo važno, da se pri posvetovanju o njem, pa naj se vrši pred tem ali onim forumom, ohranijo nekatera osnovna načela. Predvsem je treba, da vidimo v problemu dolgov eno enotno vprašanje, h kateremu spadajo tudi mednarodni dolgi in reparacije. Ker gre za problem, ki zanima ves svet, je treba, da vsi narodi (tudi oni, ki niso nad ravnost prizadeti) prevzamejo del odgovornosti za ugodno in uspešno rešitev. Treba je nadalje tudi upoštevati, da se morejo plačila v gotovini za reparacijske svrhe izvršiti trenutno le v obliki mednarodnega posojila. Končno moramo skrbeti, da se problem reši v kar najkrajšem času, zakaj vsi kompetentni opazovalci sedanje evropske krize so si edini v tem, da je treba šteti minute, če hočemo rešiti Evropo pred finančnim polomom.

Lord Robert Cecil nasvetuje, da naj razorožitvena komisija predlaga plemenitu Zveze narodov takojšnjo smotreno akcijo za finančno rešitev evropskih držav.

Francoski senator de Jouvenell je pripomnil, da francoska delegacija ne more biti negativna napram temu

Anglija v vprašanju Dardanel osamljena.

Pariz, 20. septembra. (Havas.)

Posvetovanje konference o orijentskih vprašanjih se dotika predvsem stališča zaveznikov napram Turčiji. Dočim Vel. Britanija ojačuje svoje čete v Dardanelih, sta Italija in Francija mnenja, da je bolje, čete odpoklicati. Lord Curzon je izrazil svoje začudenje nad tem sklepom, ki ni v skladu s pogodbi iz leta 1915 in 1920. Poincaré je mnenja, da se te pogodbe ne nanašajo na predležni slučaj. Francoska vlada je odločena storiti vse za mirno rešitev orijentskega problema. Pozicije v Čanaku so nevzdržne, ker bi se morale čete bojevati, dočim bi imele morje v ozadju. Poincaré opozarja na zmernost Kemalistov, ki doslej niso pokazali namena, da bi napadli morske

ožine. Pomnoženje čet bi pomenilo izživanje. Italijanski poslanik Sforza je v imenu Italije zavzel isto stališče. Orientska konferenca bo v Benetkah, če bodo Kemalisti mogli priti tja.

Pariz, 20. septembra. (Izvirno.) Položaj na vzhodu se presoja kot zelo resen. Če Kemal paša ne opusti svojih načrtov glede osvojitve Carigrada in Turčije, bo Anglija intervenirala z vojaško silo. Velesile so se zedinile, da skličejo čimprej konferenco, kateri se imajo pritegniti Anglija, Italija, Francija, Japonska, Grška, Rumunska, Jugoslavija in Turčija. Na tej konferenci bi naj bila pretresena vsa vprašanja, tičeča se bližnjega Vzhoda in vzpostavljeno mirovno stanje na podlagi status quo.

Glad v Rusiji.

Ženeva, 20. septembra. (Izvirno.) Mednarodni pomožni komite za gladujoče v Rusiji je imel včeraj kratko sejo, na kateri je poročal dr. Nansen o položaju v Rusiji. Iz Nansenovega poročila kakor tudi iz poročil njegovih sodelavnikov je razvidno, da se je posrežilo rešiti polmili milijon gladujočih. Položaj je še vedno zelo resen. Žetev je znatno slabša, kakor smo mogli upa-

ti še pred par meseci. Treba je računati z novim izbruhom lakote in sicer čez dva ali tri mesece. Tudi v Ukrajini je položaj nevaren. Glad in epidemija divjata še dalje. Pomožni komite se bo posvetoval še dva do tri dni, na to pa bo razpuščen, ker je organizacija Nansenove pomoči toliko samostojna, da more pod svojim sedanjim imenom nadaljevati in voditi pomožno akcijo.

Zveza narodov.

Ženeva, 20. sept. (Izv.) Peta komisija je v popoldanski seji razpravljala o predlogu Polika Sokala glede novih odredb proti trgovini z ženskami in dekletki, med katerimi je važna zlasti odredba, da je inozemskim dekletom in ženam prepovedano bivanje v javnih hišah. O predlogu so govorili v imenu švicarske vlade zvezni svetnik Ador, dalje profesor Morrey, dr. Priva in gospa Dale iz Avstrije, ki so vsi toplo priporočali Sokalove predloge, izrekajoč upanje, da bo mogoče omejiti prostitucijo in popolnoma odpraviti javne hiše. Predlogi so bili sprejeti soglasno.

Komunistični nemiri v Bratislavi.

Praga, 20. sept. (Izv.) Listi poročajo iz Bratislave: Za včeraj popoldne so komunisti sklicali javno zborovanje, na katerem je govorilo več agitatorjev. Po končanem zborovanju se je množica z rdečimi praporji in zastavami napotila proti železniški postaji. Na Urbanovem trgu je nek udeleženec vrigel kamen v izločno okno tvrde Tanicki. Koja na to je nekdo drugi pobil drugo šipo. Množica je šla dalje in plenila po izločnih oknih, kolikor se je dalo. Pri plenjenju je bilo zasačenih

24 oseb, zato škoda ni posebno visoka. V mestu vlada zopet red in mir.

Bratislava, 20. sept. (Izv.) Komunistični nemiri so se danes znova pojavili, a so bili hitro potlačeni. Danes popoldne in zvečer so imeli komunisti posvetovanja. Nasprotja pa so bila tako ostrá, da je med njimi nastal pretep in so nekteri krvavih glav zapustili posvetovalnico. Danes je bilo aretiranih še 10 oseb, ki so včeraj plenili. Pri njih so našli večino predmetov.

—0—

UPOR KAZNJENCEV V KARLAU.

Gradec, 21. sept. (Izv.) V kaznilnici Karlau pri Gradcu so se včeraj uprli kaznjenci. Revolte se je udeležilo kakih 70 kaznjencev, bila pa je takoj zatrta. Kaznjence so nahujskali nekateri komunisti, ki se nahajajo med njimi in ki so že vprizorili slične upore približno pred enim letom v kaznilnicah Suben in Stein, odkoder so jih potem prepeljali v Karlau.

IZ NEMIRNE IRSKE.

Dublin, 19. sept. (Izv.) Meščanska vojna na Irskem še vedno traja. Izgleda, da sedaj zmaga ustaši. Bojišče se razteza v zapadnem gorovju. Vladne čete so ostro napadle zabarikadirane ustaše, ki so odgovorili z guerilskim

naskokom. Na obeh straneh je mnogo izgub.

BOLJŠEVIŠKI SPOPAD Z ROMUNSKIMI ČETAMI.

Pariz, 20. sept. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča iz Carigrada, da je v nedeljo prekorčila Dnješter močna boljševiška četa in se potem spopadla z romunskimi obmejnimi stražami. — Boji se trenutno še nadaljujejo.

BORZA.

Curih, 21. septembra. (Predborza.) Pariz 40.95, Zagreb 1.77%, London 23.70, Berlin 37%, Praga 16, Italija 22.55, Dunaj ¼ sedem osmink, Newyork 534%, Budimpešta 21, Varšava 7, Sofija 80.

vprašanju. Lord Robert Cecil je postavil načelo. Važno pa je, da najdemo prave metode, kako uporabiti ta princip in ga izvesti praktično. Francoska delegacija bo o tem razmišljevala in predložila komiji svoje predloge.

Zgorajšnje poročilo nam priča, da so se jele tudi velike države zanimati za finančni položaj evropskega kontinenta. Neprestano slišimo in čitamo o padanju valut, o reparacijskih težkočah, o novih dolgovih, pa o pasivnih državnih budžetih. Tisoč in tisoč nasvetov, predlogov in mnenj deži iz časnikov na evropsko javnost, a kdo se zaveda, da je položaj vsak dan slabši in da grozi vsem državam — onim z visoko in tem z nizko valuto — skorajšnji gospodarski polom. Dobro vemo, kaj to pomeni: iz gospodarskega kaosa se rodi politični nered, iz obeh pa socialne krize, revolucije, in kulturno-morali razkroj. Lord Robert Cecil je nedvomno odlična avtoriteta in zato njegove besede, da je treba šteti le še minute, če hočemo rešiti Evropo pred finančnim polomom, gotovo niso govorniška ali časnikarska fraza.

Konflikt na vzhodu in mi.

Poraz Grčije v Mali Aziji ima lahko velike posledice. Tega se zavedajo vse države, ne le balkanske, nego tudi ostale, pred vsem pa velesile Anglija, Francija in Italija. Evropski diplomatični krogi preživljajo po tem porazu težke dneve. S porazom Grčije se je razbila sevreška mirovna pogodba, ki je bila itak le kupa papirja brez vrednosti, saj je nihče ni podpisal, nihče ne ratificiral in interesna nasprotja, zvezana v njej, so si stopila znova in še močnejše kakor kdaj prej nasproti. Edino pravilno in duhu modernih načel odgovarjajoče bi bilo, da bi velesile in ostale države sploh prepustile rešitev konflikta prizadetim državam samim; vmešavanje bi bilo potrebno samo v obliki kontrole. Žalibog se to ne bo zgodilo; lisice, ki že desetletja in desetletja preže na bosporsko piško, se temu prežanju ne bodo odpovedale, kvečjemu da jo bodo poizkusile zgrabiti in si jo prisvojiti. Da obhajajo nekatere tudi res take skomine, nam dokazuje dovolj postopanje Anglije. Anglija stoji odločno na strani Grčije ter je pripravljena, če treba, tudi z oboroženo silo braniti Carigrad pred Kemalovimi četami; seveda ne za Grčijo, ampak — zase. Za to svojo igro išče zaveznikov. Previdno trka na diplomatična vrata vseh prizadetih in neprizadetih držav, apelirajoč naj se ji pridružijo v »pravični borbi« za »svobodo ožin« itd.

Kakor poročajo najnovejša »Reuterjeva« poročila, se je Anglija obrnila tozadevno tudi na našo državo, naj bi se vdeležila njene akcije ob Bosporu, opozarjajoč posebno na to, da bi naši državi pač ne moglo biti ljubo, če bi se naenkrat spremenile na Balkanu črne meje, ki so bile začrtane v neulski in sevreški mirovni pogodbi. Ni nam znano še, kakšno stališče zavzame naša vlada napram temu pozivu, vendar pa se nam zdi potrebno, da spregovorimo ob tej priliki par resnih in odkritih besed. Dasiravno smo balkanska država, se nam po našem mnenju vendar ni treba vtičavati v tuje spore, dokler se ne dotaknejo direktno naših ožjih interesov, oziroma državnih mej. Carigradske morske ožine za nas ne prihajajo veliko v poštev; naš promet se jih ne poslužuje in je radi tega za nas vseeno, komu pripadajo, ali Grkom ali

Turkom, ali kateri izmed velesil. Ako bi bila tudi Bolgarija sestaven del naše kraljevine, ali ako bi bila vsaj naša zaveznica, potem bi bila stvar drugačna in naša dolžnost bi bila, poskrbeti za to, da pripadejo ožine in ž njimi Carigrad Bolgariji, kar bi bilo končno geografično in gospodarsko najbolj pravilno in pravično, tako pa je ta zadeva daleč od nas, pesem daljne bodočnosti.

Kar se tiče Trakije, moramo priznati, ako hočemo biti poštene in nepristranske, da nima Grčija do nje nikake pravice, kakor je tudi Turčija nima. Edino pravico do nje ima Bolgarija, ker ni le po precejšnjem delu obljubljena z bolgarskim elementom, ampak je tudi edino naravno izhodišče Bolgarije na veliko svetovno morje. Vendar pa mislimo, da je trakijsko vprašanje popolnoma zasebna zadeva Bolgarije in Grčije, oziroma Turčije, ki nas ne zadeva neposredno. Zato nimamo povoda zavzemati se ne za tako ne za tako rešitev. Neposredno pa smo zainteresirani na rešitvi tretjega — solunskega vprašanja. Ako pride, kakor bo najbrže tudi prišlo, ob priliki reševanja sedanjega vzhodnega konflikta na dnevni red vprašanje Carigrada, ožin in Trakije, potem je naša dolžnost, da izrabimo situacijo ter zahtevamo, da se končoveljavno in definitivno reši tudi vprašanje Soluna. — Ako smo že zamudili ugodno priliko po svetovni vojni, potem ne smemo zamuditi sedanje. Solunsko vprašanje je v naši zunanji politiki eno najvažnejših, važno je prav tako kakor vprašanje Reke ali Primorja. Kakor sta Reka in Trst naravni izhodišči na morje za severni in zapadni del naše države, tako je Solun naravno izhodišče za vzhodni in južni del. Solun pa ni naš le po geografski legi, ampak tudi po našem jugoslovenskem življenju, ki živi v njegovi okolici ter v vsem obvarčarskem ozemlju od Gjevgjelija do Čajirja. Naša država, ki v tem največjem delu nima nobenega izhoda na morje, sega s svojo sedanjo mejo do 50 km. pred Solun, pred svoje naravno morskno izhodišče. Da je ta 50 km pas nenaraven, ni treba utemeljevati in dokazovati.

Ako pride do novih razmejitev na severnih obalah Egejskega morja, potem mora priti tudi do priključitve Soluna k oni geografski, gospodarski in končno narodni državni tvorbi, kateri pripada po vseh zakonih logike — k Jugoslaviji. Naše mnenje je torej, da naj se naša država ne vmešava v konflikt na vzhodu, dokler gre za tuja vprašanja, budno pa mora paziti na Solun in na njegovo usodo. Prepričani smo, da takrat, kadar bo šlo za Solun, ne bo nobenega pravega Jugoslovca, ki bi se branil intervencije. Solun je naš in zato mora postati naš.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Radivoj Reharr:

Po Bački.

(S kongresa jugoslovenskih novinarjev).
(Dalje).

Toplo in prijazno je sijalo solnce na bogate daljine divne Bačke, ko se je pričel pomikati naš slavnostno okrašen vlak s somborskega kolodvca jugovzhodno proti Novemu Sadu. Po vseh naših kupejih je vladalo veselo razpoloženje, ki je od postaje do postaje bolj naraščalo. Kakor dopoldan na progi Subotica-Sombor, tako se je tudi na postajah proge Sombor—Novi Sad, zbiralo številno ljudstvo, da nas vidi in pozdravi. Na vsaki postaji so visele državne in narodne zastave, vse je bilo okrašeno, vse v zelenju. Ljudstvo nas je sprejemalo kakor sprejema pri nas samo kralja. Takih sprejemov še nisem doživel. Velicastni so bili lansko leto sprejemi po Dalmaciji, toda sprejemi na progi Sombor—Novi Sad so jih prekašali. Povsod, koder je na tej progi zavozil vlak na kako postajo, povsod se je trlo ljudstva, stari, mladi, bogati, ubogi, preprosto ljudstvo, inteligenca, Srbi, Sloci, Madžari, Švabi, Slovaki, katoličani, pravoslavni, šolska mladina z učitelstvom, verniki s svojim duhovništvom, društva — vse je prišlo,

O političnih razmerah na Grškem

Ki v zadnjem času zelo zanimajo evropsko in tudi našo javnost, prinaša v Bitolju izhajajoči list »Južna zvezda« zanimiv članek, iz katerega povzamemo:

Grške politike je nemara zapeljala modrost starih Helenov, da so skušali delati skoke, ki v življenju narodov niso izvedljivi. Taki poskusi povzročijo zmedo in zastoj, pa je treba dolga desetletja, morda celo stoletja popravljati to, kar je bilo porušeno z enim samim skokom.

Izgleda, da je ta naravni zakon plaval pred očmi g. Venizelosu, ko je vodil Grčijo skozi balkansko vojno in jo privedel k nepričakovanim uspehom. Tudi on se je zavedal, da je potrebna akcija proti Mali Aziji, kjer žive kompaktne celote grškega naroda, ni pa bil nikdar naklonjen ideji, da bi se slovanski elementi odtrgali od svojih naravnih središč, vedoč, da bi kot nezadovoljneži le slabili državni organizem. Venizelos je narodu zelo modro pripravil pot v bodočnost, najbolj pa s tem, da je koncentriral narodno moč onega dela grškega naroda, ki je moral in mogel biti stožer nove, povečane grške države. Venizelos, poln ljubezni in iskrenosti do svoje domovine, je v Solunu storil tisto modro gesto, ki je Grčijo rešila pred katastrofo, katera bi jo bila neizogibno zadela med svetovno vojno.

Dočim je g. Venizelos vodil previdno in zdravo politiko z devizo: vsake-mu svoje, so se na Grškem pojavili drugi politiki s fantastičnimi in megalomanskimi zahtevami. Razmere so nanesle, da so ti ljudje odstranili svojega nasprotnika in sami prevzeli državno upravo. Velikanski uspehi gosp. Venizelosu so jim dali toliko poguma, da so se spustili v pustolovščino, ki jih je sedaj pokopala politično in materialno. V neki stari knjigi so našli preokovanje, da bo znova nastopil Konstantin, ki bo zavzel Carigrad in obnovil staro bizantinsko carstvo. Brez daljšega uganjanja so stopili v vojno, da bi realizirali te svoje bolne in fantastične ideje. In kaj vidimo? Že toliko časa trošijo svojo moč v borbi s turškimi pašo, a mesto zmage in uresničenja svojih sanj stoje pred gotovim dejstvom: da so premagani, razbiti, zajeti in razpršeni.

Kot rezultat tega napačnega in nepremišljenega čina se napoveduje abdikacija kralja Konstantina, beg ali umor g. Gunarisa in podobno. Ali pa bo to dovolj, da se popravi nenaravni skok, ki so ga storili grški politiki? Ne, Grki se morajo vrniti tja, kjer so bili poprej, na to pa morajo iti po oni poti, koder bi bili morali kreniti izza Venizelosove zmage.

Grki so izgubili Malo Azijo in sedaj so velikodušno pristali na to, da jo odstopijo Turkom, ker so jo pač Turki zavzeli s silo. Da, ali Turki se nočejo

da nas pozdravi. Na večini kolodvorov je svirala godba, orili so živio-klici, vsipalo se je na nas cvetje iz rok lepih deklet baških nižin. Iz sredine zbrancega ljudstva so pri prihodu vlaka stopili njegovi zastopniki, voditelji, župani, duhovniki, učitelji ter nas pozdravili v navdušenih in lepo zasnovanih govorih, potem pa so nam ponudili svojega vina, sadja, salama, sira, kruha, kar so nam bili razložili po mizah, postavljenih ob tiru. Na vsaki postaji je moral vlak stati dlje nego je bilo predvideno, povsod je bilo slovo težko.

Najlepši sprejem so nam pripravili Slovaki v njihovi veliki vasi Petrovec. Na postaji, ki je bila vsa okrašena in kjer je bil preko železniškega tira postavljen slavolok, nas je pričakovala velikanska množica ljudstva, spredaj pa so stala dekleta v svojih slikovitih slovaških narodnih nošah s krasnimi, velikimi venci, pripravljenimi za naše tovariše češkoslovaške novinarje. Najprej nas je pozdravil v slovaškem jeziku petrovski župan, na to pa so sledili govori domačinov Slovakov in naših tovarišev Čehoslovakov in Jugoslovcev. Petrovski Slovaki pa so skrbeli tudi za okrepčilo, pripravili so nam zakusek ter nas postregli z res izbornim pivom.

zadovoljiti s takim bakšišem in zahčevajo, da se Trakija pridruži Bolgariji, povrh tega pa imajo tudi nekoliko drugih zahtev, s katerimi hočejo poplačati svoje žrtve.

Kdo more trditi, da za Kemal-pašino vojsko ne stoji še ena roka, ki izteza svoje prste čez Carigrad, Bolgarsko, Dobružo itd. in ki lahko čez Grčijo vznemiri tudi Jugoslavijo? Z gotovostjo tega ne trdimo, lahko pa slutimo, ker nam je drugače nerazumljivo, čemu se pač Turčija poteguje za koncesije Bolgariji?...

Politične vesti.

* Dvojna načela naših klerikalcev. Znano je, kako se naše klerikalno časopisje s »Stražo« na čelu bojuje neprestano proti »nasilju«, ki ga daje izvajati povsod naša sedanja vlada, znano je, kako se bori to časopisje za svobodo mišljenja, zborovanja in tiska in človek bi mislil, da ni bolj svobodoljubnih ljudi na svetu kakor so naši klerikalci. Toda načelo svobodoljubnosti uprabljajo naši klerikalci samo pro domo, samo za nastopanje in hujskanje proti naši sedanji vladi, kadar pa gre za dogodka izven mej naše države, tedaj imajo naši klerikalci v zalogi druge nazore, ki so vse kaj drugega kakor pa svobodoljubni. Pri nas pobijajo do zdevno nasilje, drugod pa ga podpirajo. Za to je najsičajnejši dokaz Bolgarija. Znano je, da je bolgarska agrarna ali Stambulijskega stranka ena najbolj nasilnih strank na svetu, ki poleg sebe ne pušča ostalim strankam prav nikake svobode kretanja in delovanja, ki sistematično in na najnepostavnejši način zatira vsako nasprotno javno mnenje. Ta stranka, ki ima sedaj vlado Bolgarije v svojih rokah zatira z najhujšo cenzuro nasprotno časopisje, omejuje osebno svobodo ljudi, ki so nasprotnega političnega mišljenja, prepoveduje njihove shode ter jih razganja, če ne gre drugače tudi z žandarmerijo. Sploh se poslužuje popolnoma žandarskega režima. In to stranko si v naši klerikalci, posebno pa »Straža«, kot najboljšo na svetu, kot svoj najvišji ideal. Klerikalci so imeli vedno po več načel, za vsako priliko svoje, tako ga imajo tudi v tem. Čudno je le, da se najdejo med našim narodom še ljudje, ki jim verjamejo. Logika mišljenja je pač najmanj razvita lastnost našega ljudstva.

* Ruski list o slovenskih klerikalcih. Berlinski ruski dnevnik »Rul« piše v svoji nedeljski številki med drugim: »Izgledalo bi, da tukaj (v Jugoslaviji) ni vzroka za ustanovitev stranke s konfesionalnimi načeli. Vendar pa taka stranka obstoja — to je »ljudska stranka«, predstavljata katoliških krogov. Ker pa so katoliki le Slovenci in Hrvati, je naravno, da se stranka zavzema za pokrajinsko avtonomijo. Njeno razmerje do vlade je bilo doslej korektno in njen voditelj dr. Korosec je bil član kabineta. Sedaj pa stranka prehaja vedno bolj v opozicijo. Njen

Petrovec je največja slovaška vas v naši državi in ena največjih vasi sploh, kajti v njej in krog nje prebiva krog 30.000 Slovakov, ki so kljub vsem madžarskim nasiljem predvojnih in medvojnih dob vendar ohranili trdno svojo narodno zavest. Slovaki v Petrovecu imajo veliko število narodnih društev, knjižnico, Sokola, slovaške osnovne šole in celo svojo lastno slovaško gimnazijo ter izdajajo tudi svoj slovaški list, ki izhaja enkrat na teden ter poroča o vsem delovanju Slovakov v Petrovecu in sploh v Jugoslaviji ter o drugih važnejših dogodkih. Naši Slovaki so navdušeni jugoslovenski državljani in zaslužijo, da bi jim naša vlada posvečala več pažnje, kakor pa jim jo posveča. Iz njihovih izjav smo izvedeli marsikaj, kar za naše oblasti ni posebno vredno pohvale. Toda upajmo, da bodo zastopniki jugoslovenskega in češkoslovaškega javnega mnenja, ki so čuli slovaške pritožbe v obilni meri poskrbeli za to, da se postopanje z našimi Slovaki smenijo na drugi ko bo mo zopet posetili Petrovec, ne bodo več slišali pritožb. Petrovski Slovaki so po veri deljeni na katoličane in protestante, vendar pa med njimi ni verskih nasprotstev.

(Dalje prihodnjič.)

največji organ »Slovenec« v Ljubljani dan za dnem udriha po vladi, piše zdaj o neuspehu posojila v Ameriki (kar je oficijelno dokazano kot meresia), zdaj zopet o groznem deficitu 12 milijard dinarjev v prihodnjem letu, dasiravno budžet še ni sestavljen. Vzporedno s tem napada tudi »vranoglovec«, ki daje zasedajo državne službe in domačinom odjedajo kruh. Iz kakega izvora in iz katerih vzrokov prihaja ta agitacija slovenskega lista kljub dobrim odnosom Slovencev do Srbov — je težko reči. Morda je to glas razdraženega samoljubja, ki mu ne zadostuje ravno-pravnost, marveč hoče nadvladati? Ali pa tožijo za časi Habsburgov, resničnih sinov rimske cerkve? Morda pa je to posredni ali neposredni vpliv iz Rima, kjer je Vatikan podlegel italijanskemu nacionalizmu, hotečemu razbiti Jugoslavijo. Bodočnost bo pokazala.

* Dr. Ribar o Radičevi stranki in hrvatskih kmetih. Dr. Ivan Ribar, predsednik jugoslov. parlamenta, je izjavil dopisniku »Češkega Slova« o Radičevi stranki in hrvatskih kmečkih masah: Radičevo gibanje ni v stadiju napredovanja, marveč očitno nazaduje in sicer najbolj v onih krajih, kjer je bilo ob zadnjih volitvah najmočnejše. Hrvatski kmet je danes pristopnejši za razgovor in za pameten dokaz, a to je že napredek, če pomislimo, da še pred letom ni hotel govoriti z nikomur razen z Radičevimi pristasi. Že mesec dni živim med ljudstvom. Vsak dan sem v direktnem stiku z našimi ljudmi s kmetov. Danes tudi že kmet uvideva najnost te države — srbski kmet jo je vedno smatral za samoočelno umevno — in vidi v programu demokratske stranke bodočnost in napredek države ter dobrobit državljanov.

* Mala antanta in vstop Madžarske v Zvezo narodov. Iz izjave, ki jo je podal na plenarni seji Zveze narodov v imenu Male antante češkoslovaški poslanik Osusky, povzamemo: S trianon-sko mirovno pogodbo se je Madžarska zavezala, da bo razorožila svojo armado in odpravila obvezno vojaško službo. Dasi je haje odpravila vojaško dolžnost, čitamo v madžarskem dnevniku »Reggeli Hirlap« št. 21. z dne 26. jan. 1922. poziv mestnega sveta v Miškolen, da se morajo vsi l. 1901 rojeni mladeniči prijaviti k redni vojaški službi, sicer jih zadenejo zakonite posledice. Minister Narodne obrambe je nadalje izdal ukaz, da morajo županijski po-voljniki izvršiti redne nabore za letnika 1898.—1902. Nadalje je poslanik Osusky omenjal zakon o tzv. »numerus clausus« na srednjih šolah in univerzah, ki določa, da je treba za vstop v osrednje in visoke šole posebnega dovoljenja. Poslanec Jožef Pakosta je izjavil v parlamentu, da je Madžarska pač edina država na svetu, ki gotovo stoji izključno od višje izobrazbe. Ne dvomno je ta odredba naperjena proti narodnim manjšinam. Končno je Osusky izjavil, da Mala antanta sicer šele po slavnostni izjavi grofa Banfyja dopušča vstop Madžarske v zvezo narodov, a le zato, da pokaže svojo miroljubnost in ponudi Madžarski priliko, da izpolni svoje lojalne obljube.

Dnevna kronika.

— Novoimenovani ravnatelj gimnazije v Murski Soboti se ne imenuje dr. Pohar — kakor je stalo včeraj pomotoma — ampak dr. Lokar.

— Imenovanje v državni službi. V ministertvu za notranje zadeve sta imenovana: dr. Fran Svetek za načelnika prvega razreda oddelka za Slo-venijo in dr. Franc Hrašovec za tajnika drugega razreda oddelka za Slo-venijo.

— Francoski vice-konzul v Ljubljani. Gospod Paul Joseph Flach, francoski vicekonzul v Ljubljani naznanja, da je nastopil poverjeno mu mesto za območje Slovenije in da se nahajajo pisarne vicekonzulata provizorično Krekov trg št. 10 do definitivne naseljitve v novem poslopiju Ljubljanske kreditne banke.

— Prtisk na žitno trgovino. Vlada je sklenila, da z vsemi sredstvi prepreči špekulativno naraščanje žitnih cen. Vojno ministertvo je pripravljeno nabaviti žito za vojaške potrebe iz inozemstva če ponudn. ne znižajo cene za

vojaške potrebe najmanj za 1 dinar pri 1 kg moke. Ministrstvo za socialno politiko je nabavilo iz Južne Amerike preko tisoč vagonov koroze za prehrano Južne Srbije. Pričakovati je, da bo zaenkrat ustavljen vsak izvoz žitne hrane, dokler ne bo domača potreba popolnoma krita.

Pozor, smrt potuje! Še je grozen zločin pri Sv. Marjeti ob P. v toplem spominu, že mu sledi drugi strupeni izbruh povojnih prikazni. Kmet Josip Kronfogel iz Jarenine je hodil pretečene dni (v nedeljo) obiskat svoje sorodnike k Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Vozeč se mimo obširnega gozda pri belem dnevu — plane proti njemu liki pošast nakrinkan lopov. Zločinec je imel glavo našemljeno z velikim šopom mizarskega ličja, da se mu ni nič obraz videl in je izgledal kakor iz Kristof Kolumbovih časov. G. Kronfogel, misleč, da je še v gozdu skritih več roparjev, požene konja z vso močjo in naglico v dir, a že sliši strel in obenem ga speče v prstih na roki. Srečni slučaj je hotel, da ga je krogla zadela le v roko in v sredo je šel z njo v zdravniško oskrbo. Zato bodite previdni, posebno če potujete po samotnih obgozdih krajih, kjer se skrivajo in prežijo na popotnike razni povojni lopovi in postopači kakor potujoča mrzla smrt.

Dohodki carinarne so znašali v mesecu avgustu 120.965.755 dinarjev. Največ je dala ljubljanska (9.223.235 din.)

Za naše begunce iz Male Azije je dovolila vlada 100.000 dinarjev.

Padanje cen na Češkem. V zadnjem času so začele cene na Češkem stalno padati. »Prager Presse« prinaša pregled prejšnjih in točasnih tržnih cen, iz katerega je razvidno, da so se v zadnjem času znižale cene moki, kruhu, mesu in drugim živilom. Kilogram govejega mesa stane sedaj 8—16 K, cena je padla za 4—8 K. Zanimivo je poročilo o cenah na sadnem trgu. Cene sadju so padle pod mirovno ceno. Meterski stot hrušk stane 30 K, slive pa celo 10 K. — Veselo vest so izvedeli tudi naračniki čeških listov: Z novim letom se bo naročnina znatno znižala, ker bodo reducirane cene papirja, režijski stroški, telefonske in brzojavne pristojbine itd.

Mariborske vesti.

Maribor 21. septembra 1922.

Sestanek mariborskih trgovcev. Ki se je vršil sinoči v prostorih restavracije »Maribor«, je pokazal, kako potrebni in koristni so taki večeri. Udeležba je bila tako mnogoštevilna, da se je sestanek razvil v pravo zborovanje. Zelo informativno je bilo predavanje zastopnika trgovske in obrtne zbornice g. dr. Plesca, ki je poročal o najvažnejših vprašanjih naše trgovine. Obširna debata, ki se je razvila o tem refratu, se je dotaknila cele vrste naših gospodarskih vprašanj, tako na pr. finančne politike, valute, prometnišala marsikatera odločna in upravišala marsikatera odločna v upravišala beseda na naslov mariborske carinarne, ki trgovcem otežkoča poslovanje. Sprejeta je bila resolucija, naj finančni minister pred izdajanjem svojih naredb zasliši mnenje strokovnjakov. Zahtevalo se je tudi izdajo deviznih odobrenj pri tujakšnji podružnici Narodne banke. Predsednik g. Weixl je h koncu napovedal za prihodnje dni shod trgovstva radi pobiranja draginje. Pozdraviti je treba sklep, da se bodo vsaki 14 dni vršili redni diskusijski večeri.

Pevci Glasbene Maticice se opozarjajo, da se vrši v petek 22. t. m. po pevski vaji volitev novega pevskega odbora, po vaji pa prijateljski sestanek v obrtni razstavi, objekt B, kjer zapoje zbor na čast obiskovalcem nekaj narodnih pesmi, na kar se tudi občinstvo primerno opozarja. Polnočestvilo častna dolžnost!

Invalidi, vdove in sirote, pridite vsi na shod, ki se vrši v nedeljo dne 1. oktobra 1922 ob 9. uri dopoldne na vrtni Gambirnovi dvorani v Mariboru. Dnevni red: 1. poročilo delegata a) invalidski zakon, b) izplačilo zaostalih doklad, c) invalidski domovi in zdravilišča, d) prosta vožnja po železnicah, 2. slučajnosti.

Glasbena Matica. Orkestralni odsek je imel dne 8. t. m. svoj četrti redni občni zbor in se je izvolil sledeči odbor: Načelnik dr. Ciril Kraševac, podnačelnik Franček Serajnik, tajnik Rudolf Rakuša, blagajnik Hugo Mascher, arhivar Albin Horvat in odbornika g. Avgusta Šantlnova in Jože Lah. Redne vaje se vršijo vsaki ponedeljek in četrtek od 20. do 21. ure v Glasbeni Matici. Prvi letošnji koncert se vrši dne 4. novembra, na kar opozarjamo vse prireditelje v ogib kolizije. — Vsi člani, ki se niso udeležili običnega zbora so naprošeni, da pridejo k prihodnji vaji dne 21. t. m.

Izlet na Urško goro se vrši v soboto dne 23. septembra. V koči se dobe kolone. Sestanek na glavnem koledvoru, odhod z vlakom s koledvora ob 15. uri do Guštanj. Vabljeni ste vsi!

Zatekel se je mlad lovski pes »Tref«, bel z rujavimi lisami. Kdor bi ga našel, naj ga odda lastniku V. Cotiču, Maistrova ulica 17. II., kjer dobi primerno nagrado.

Cirkus »Drina« V četrtek dne 21. t. m. rokoborba. 1. par: Stokič proti Zancalatto. 2. par: Tom Sajer proti Stenlaj. 3. par: Semič proti Deržič. 4. par: Tscharre, Maribor proti Efendi. Boksanje: Derousier proti Popović; Sednik: N. Ledebinsky. — V slučaju slabega vremena se predvaja v Narodnem domu.

Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek: 21. septembra: Običan čovek, B.

Petek 22. septembra: Zaprti.

—o—

V nedeljo, 24. t. m. poje Marinko v »Prodani nevesti« naša novoangazirana operna pevka gđ. Gajeva.

Kultura in umetnost

x Pokrajinski namestnik na III. umetniški razstavi kluba »Grohar«. Z ozirom na notico v »Napreju« z dne 20. t. m. št. 211 moramo resnici na ljubo konstatirati, da g. pokrajinski namestnik ni kupil 50 slik, ampak le 10. Dalje tudi ni res, da bi mu bili slike izbrali drugi, ampak si jih je izbral sam in tudi ne najslabših, ampak najboljših. Res pa je, da se je o slikah modernjših smeri izrazil nekorektno in neumestno ter se v tem oziru tudi mi popolnoma pridružujemo graji izrečeni v »Napreju«.

Sport.

: Rapid I. : Maribor I. 4:4. Hudo-mušni škrat je uganjal predvečeraj svoj »sport« i v sportni rubriki. Tako naj se mesto: predstavljane se ni izvedlo glasi: pr. se ni obneslo. V II. polovici je kratkoma izpustil stavek: V 16' izravna Lenassi. Stanje 3:3. Goali so bili torej doseženi: za M. v 3' Pernat, v 28'-11 m Pernat, v 16' Lenasi, v 13' Pernat; za R.: v 6' Barlovič, v 32' Ferk, v 10' Rudl, v 40' Ferk.

: SK Polet : SK Alekrinac 2 : 1. Odigrano v Nišu. Oba kluba se še borita z abe nogometa. Sednik g. Šepce, ki je za tamošnje sportne kroge kolosalna pridobitev.

Objave.

§ I. Mariborski Bioskop. Četrtek, petek, soboto in nedeljo se predvaja v I. Mariborskem bioskopu velikanska bajna drama »Tisoč in ena noč«, film francoske tvrdke Pathe Color, katere si je pridobila s tem filmom glas najsi je pridobila s tem filmom glas največjega podjetja sveta. »Tisoč in ena noč«, povest, katero je skoraj vsakdo čital, je izborna izdelana drama in privovrstno režisirana, z najboljšimi igralci Francije v zasedbi. Tehnično je ta film največje delo sveta. 2800 m dolga drama je v barvah izdelana in z roko kolorirana, tako da je bil film »Tisoč in ena noč« v vseh krajih in deželah predvajan z velikanskim uspehom pred razprodanimi predstavami in spoznan kot največje delo sveta na polju filmske industrije.

Porotno sodišče.

Maribor, 20. sept.

Umor iz ljubosumnosti.

Benjamin Mihajlovič Svečnikov, rojen 13.-26. sept. 1898. v Kamenski, donska oblast v Rusiji, pristojen v Novočerkasko v Rusiji, pravoslavne vere, samski, poručnik, nazadnje biva-joč v Strnišču pri Ptuj, je obtožen, da je dne 31. decembra 1921 v Strnišču pri Ptuj dr. Ludvika Scheichenbauerja dvakrat udaril z železno vodovodno cevjo po glavi, tako, da mu je prebil lobanjo in je dr. Scheichenbauer vsled otipnenja možganov še isti dan umrl; s tem je zakrivil hudodelstvo umora. Obtožnica pravi:

Med drugimi ruskimi begunci se je začetkom decembra 1920. naselila v taborišču v Strnišču pri Ptuj tudi družina ruske baronice Elizabete Knoringove. Družina je obstojala iz matere, dalje starejše hčerke Lidije, omožene Veršenine, mlajše hčerke Zoje, ki je umrla v aprilu 1921 in sina-dijaka, 16-letnega Jurija. Z družino je prišel tudi materin brat, podpolkovnik Aleksander Šumilin ter poročnik Benjamin Mihajlovič Svečnikov, ki je rodbino že dalje časa spremljal na njenem begu iz Rusije ter gojil z Lidijo Veršenino ljubavno razmerje. Zakonski mož Lidije namreč je bil že izza bojev z boljševiki leta 1919. v Rusiji pogrešan. V Strnišču se je Svečnikov z Lidijo tudi formalno zaročil v februarju leta 1921 in je od takrat dalje stanoval s Knoringovimi v isti baraki. Spomladi leta 1921 je obolela Lidija Veršenina in v tej bolezni jo je zdravil taboriščni zdravnik dr. Scheichenbauer, ki je od tistega časa bil stalen rodbinski prijatelj Knoringovih, ter je često zahajal k njim. Svečnikovu se je kmalu zazdelo, da postajajo ti obiski samo pogosti in da se poraja nekaka simpatija med Lidijo in dr. Scheichenbauerjem. Postal je ljubosumen, kar je kmalu pokazal tudi na zunaj tako napram svoji zaročnici kot tudi napram dozdevnemu tekmeču.

Do izbruha je prišla ljubosumnost dne 5. septembra 1921 na rojstni dan Lidijine matere. Dr. Scheichenbauer je poklonil isti dan materi za vezilo enega fazana, obenem pa je tudi Lidiji prinesel neko knjigo za čitati. Slednja je Svečnikova silno razburilo, postal je grob in je metal Lidiji v obraz težka očitavanja. Lidijina mati ga je vsled tega zapodila in mu prepovedala še kdaj se bližati njeni hčerki. Umljivo, da je ta dogodek pripravil le že novega neti-va za oženj ljubosumnosti zoper dr. Scheichenbauerja, ki je še vedno zahajal v Lidijino družbo, ne meneč se za užaljenega ljubimca-zaročenca, kateri se je odslej le še poredkoma mogel sestati s svojo zaročenko. Ko je videl, da postaja ona napram njemu vedno hladnejša, je počasi jela v njem vstajati misel, da treba kakorkoli temu nevzdržnemu razmerju napraviti konec. Obrnil se je dvakrat na samega dr. Scheichenbauerja, opominjajoč ga direktno in indirektno, da naj njegovo zaročenko pusti pri miru, toda brez uspeha. Obračal se je do Lidije in njenih sorodnikov, ki pa so mu kot vsiljivec zopet pokazali vrata. Vsled tega je končno v njem dozorel sklep, da mora tekmeča odstraniti. Dne 31. dec. 1921 nekako ob pol desetih dopoldan se je dr. Scheichenbauer zopet peljal z vozom v strniško sodišče. V istem času se je peljal s kolesom pekovski mojster Rabar Alojz skozi taborišče v smeri proti Ptuj in je videl ob levi strani ceste pred barakami statj Svečnikova, ki se je opiral na neki železni drog. Malo dalje izven barak je Rabar srečal potem Scheichenbauerja, ki je zavlil v taborišče. Ko je Scheichenbauer vozil mimo Svečnikova, so se temu zdelo, ko da ga je le-ta ironično pogledal, nato pa zavlil s ceste proti baraki, kjer je stanovala Lidija. Svečnikov je stekel na okoli od zadaj proti Knoringovi baraki, videl, da je dr. Scheichenbauer baš ustavil konja pred barako, in da privezuje vaje, skočil do voza in od zadaj dvakrat z vso silo udaril dr. Scheichenbauerja z železno vodovodno cevjo, ki jo je imel že prej pripravljen, po glavi tako, da mu je razbil lobanjo, in se je dr. Scheichenbauer takoj zgrudil onesvečen na

voz. Knoringovi in Lidija, ki so baš sedeli v baraki pri čaju in videli dogodek, so takoj pritekli k vozu. — Svečnikov je še zavpil Lidiji, ko jo je ugledal: »To pride od tvoje ljubazni, nato pa je zbežal k poljeji, izpovedal, kaj je storil in se dal takoj zapreti. — Dr. Scheichenbauer je na zadobljeni rani umrl še tisti večer vsled nastalega krvavljenja v lobanjsko duplino in iz tega povzročenega otipnenja možganov. Obdolženec je popisano hudodelstvo izvršil premišljeno in namenoma. Že kakih 14 dni prej je namreč videl njegov sostanovalec v baraki Ivan Mušič, da nosi obdolženec s seboj pod sukno neko železno cev, znamenje, da je že več dni pred dogodkom namenil to cev v usmrteitev dr. Scheichenbauerja. Neposredno pred dogodkom je pek Rabar videl statj Svečnikova ob cesti oprtega na dotično cev. Gotovo je pričakoval dr. Scheichenbauerja. Obdolženec se zagovarja, da je le hotel iz te cevi si napraviti trapez, da bi telovadil. Ta zagovor pa je ovržen po tem, ker je Svečnikov že dan pred umorom t. j. dne 30. dec. šel z imenovano cevjo na kolodvor v Sv. Lovrenc pričakovat dr. Scheichenbauerja, Lidijo in njenega strica, ki so imeli priti iz Ptuja. Gotovo se je že takrat mislil znositi nad tekmečec, ker čemu bi bil sicer nerodno in težko cev jemal tako daleč s seboj? Da je že imel naklep inpripravljen načrt usmrtiti Scheichenbauerja, potrjuje tudi smisel njegovih besed tistega večera Lidiji, ko ga je vprašala, če res misli oditi v službo v Ljubljano. Odgovoril ji je, da sedaj se ne, da pa pojde takrat, ko bo tukaj v Strnišču že vse končal. Kaj je s tem mislil, je težje povedati drugi dan po izvršenem umoru, ko je ugledal Lidijo, čes: »glej to pride zaradi Tvoje ljubezni.« Umorjenemu je obdolženec prej ponovno grozil, tako da je celo Lidijin stric opozoril dr. Scheichenbauerja, da naj se čuva pred Svečnikovim. Dr. Scheichenbauer se zato ni zmenil, vsled česar ga je Svečnikov le še bolj zasovražil in končno sklenil, da ga umori, kar je dne 31. dec. 1921. resnično tudi izvršil.

Pri domašnji razpravi je bilo zaslišanih več prič. Obtoženec svoje dejanje priznava, trdi pa, da ni imel namena dr. Scheichenbauerja umoriti. Porotnikom je bilo stavljeno vprašanje glede umora in uboja. Odgovor se je glasil glede drugega vprašanja in tako je bil Svečnikov obsojen radi uboja na štiri leta težke ječe in na izplačilo mesečne alimentacije umorjenčevi ženi po 2000 K, otroku pa mesečno 1000 K.

Ne pozabite naročnine!

Gospodarstvo.

g Poprava starih oziroma postavit novih krušnih peč. Intendantsko slagališče Savske divizijske oblasti v Zagrebu bo sklenilo dne 25. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne pogodbo glede poprave starih, oziroma postavit novih krušnih peč v intendantskem slagalištu, Savske divizijske oblasti v Zagrebu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Prodaja jelovih desk. Uprava graščine Snežnik, pošta Stari trg pri Rakeku bo prodala dne 30. sept. t. l. ob 10. uri dopoldne 800 m3 suhih jelovih desk potom ofertalne licitacije. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Nevarnost zopetne prepovedi izvoza otrob. Poljedelsko ministrstvo je naprosilo ministrstvo trgovine, da opozori vsi mline in mlinске zadruga, naj ne navijajo cen otrobov s forsiranim izvozom. Ker je letošnja letina za živalsko krmo zelo neugodna, grozi poljedelski minister, da bo v slučaju nadaljnjega naraščanja cen za otrobe prisiljen, prepovedati v smislu pooblastila zakona o izvozu in izvoznih carinah daljni izvoz otrob.

g Potujoča razstava dalmatinskih olj. Trgovska in obrtna zbornica v Splitu javlja, da se poljedelsko ministrstvo sprejelo predlog pokrajinske uprave v Splitu in pristalo, da oljarski

strokovnjak zbere pri oljarskih zadru-
gah in privatnih producentih vzorce
finega olja letošnje produkcije ter z
njimi obide vsa večja mesta naše dr-
žave in jih razstavi na poskušnjo tr-
govcem in hotelirjem.

g Zavod za proizvodnjo seruma,
tvornico »Patria«, imamo — menda
danes poleg one v Karlovcu še edino v
državi — v Subotici, kar znači lep na-
predek našega gospodarskega življe-
nja v Vojvodini. Zanimivo je opazovati
življenje v tej tvornici, ki je mal, a
moderno urejen zavod. Vršni se tam
interesantno delo v boju proti žival-
skim kugam. Uporabljajo se najnovej-
ši izumi znanosti, da se reši propasti
velika narodna imovina, naša živina.
Ekonomsko vrednost zavoda dviga zja-
sti še to, da izdeluje svoje serume z
uporabo povzročiteljev bolezni (bakte-
rij), dobljenih povodom kug v raznih
pokrajinah države. Tvornica dela šele
3 mesece, pa ima že ogromna naročila.
Izdeluje serume za cepljenje proti

kužnim boleznim za svinje in drugo
živino. V zavodu delujeta dva znana
profesorja bakteriologije dr. Erdeš in
dr. Siget.

g Kolonizacija v Banatu se lepo ši-
ri. Dne 4. t. m. je bilo osnovano že
tretje novo selo v »Novi Crnji« na po-
sestvu grofa Čekonića. V načrtu je še
eno selo na posestvu grofa Sečenija v
Ruskem Selu, eno ali dveje na posest-
vu Altruist. banke v Roggendorfu. Na
teh kolonijah je koloniziranih krog
3600 rodbin, od teh 2600 iz zapadnih in
južnih krajev države (večinoma do-
brovoljci), krog 1000 pa iz okoliških
občin.

Nevarnost epidemij.

(Dalje.)

Rusija je bila zmeraj muzej za raz-
ne infekcijske bolezni, ki jih v Evropi
ni več bilo in katere so mladi evrop-
ski zdravniki poznali le po imenu.
Pegasti legar, povratni tifus (recur-

rens), kolera in kuga so vladale v posa-
meznih krajih Rusije endemično. —
Zadnjih 20 let je bilo vspostavljen
prilicno ravnovesje. Z nastopom vojne
so pa nastopile prve motnje javnega
zdravstva. Postajalo je vedno slabše.
Ko je nastopila revolucija in meščan-
ska vojna, je šlo nevezdržema navzdol
k strašni katastrofi. Zime 1. 1918-19 in
zlasti 1919-20 sta bili najbolj grozni.
L. 1921. se je stanje nekoliko popravilo,
toda velika lakota, ki je zavladata tega
leta, je uničila vse nadeje.

Pegasti legar gospoduje v Rusiji
od 1917-18 in razsaja tudi še danes. Po
računih prof. Tarasevića je od 1917-18
do 1921-22 zbolelo na pegavici 25—30
milijonov ljudi, t. j. okoli 25% celokup-
nega prebivalstva današnje Rusije ali
z drugimi besedami: vsaki 4 človek v
Rusiji je tekom zadnjih 4 let zbolel na
pegavici. Zgodovina še ne pozna tako
ogromne razširjenosti pegavice. Relati-
vno enaka, ako ne strašnejše je bila
epidemija pegavice v Srbiji l. 1914-15.

V Srbiji je takrat zaostalo 500.000 lju-
di, kar pomeni 10—12% celokupnega
prebivalstva. To se je zgodilo samo v
eni epidemski sezoni. Ruska epidemija
pa se razteza na štiri sezone in obsega
v morbiditeti do 25% celokupnega pre-
bivalstva. Mortalitet je bil v Srbiji čez
30%, v Rusiji pa le 10—12%. Pandemi-
ja pegavice se je začela decembra 1917.
v Petrogradu. Vzrokov ni težko uga-
niti, če se spomnimo, kakšna desorga-
nizacija se je takrat pojavila v Rusiji
in privedla državo v kaotične razme-
re. Tipično je na pr., da je bil morta-
litet najmanjši pri Židih (v Odesi 5,6%
napram 13,0% Rusov). Med raznimi
poklici so bili najbolj prizadeti ravno
zdravniki, katerih vrste je pegavica
občutno razredčila.

(Dalje sledi.)

Mariborska

Obrtna razstava

odprta do vključno 2. septembra

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(54)

Vlaki so vozili še povsem redno. Enakomerno
vsakebi so se drevili gradivni vlaki navzdol, z ne-
rednimi presledki, kakor običajno, so se podili hribin-
ski vlaki navzgor, ne redkokdaj posamič, dostikrat
trije, pet, deset zapored, kakor že šest let po dnevi in
po noči. Nič drugače, nego so vse videle tisočkrat. In
vendar so strmele v navzgor prispevajoče vlake s
svojpot huj napeto izpazljivostjo.

Ako so pripeljali moštva, so se gnetle okoli došle-
cev in tiščale vanje z vprašanji. Pa niso vedeli ničesar,
saj so se ondaj že vozili navzven.

Ni razjasnjeno, kako se je moglo razvedeti tudi že
na planem komaj deset minut po katastrofi. Nepre-
mišljena beseda kakaga inženjerja, nehoten vzklík ob
telefonu — pa se je razvedelo. A zdaj se ni slišalo prav
nič več, prav nič, vesti so skrbno čuvali.

Do šestih so v predor vozili gradivni vlaki in do-
hajali posadniki po običajnem redu. (Ker je tako velela
odredba, so vlaki vozili do 50. kilometra!)

Ob šestih se je pripravljenim moštvom izporočilo,
da se je neki vlak z gradivom iztiril in da je najprej
treba s progi odstraniti zapreke. A naj bodo priprav-
ljeni. Pa so posadniki izvedeno kinnili in se spogledali,
češ: tam notri mora biti huda! Lord!

Ženskam se je zaukazalo, naj se s postaje umak-
nejo. A se ukazu niso uklonile. Stale so negibne; slut-
nost jih je čvrsto držala v omrežju tirnic. Strmele so
po progi navzdol. Zmeraj večja krdela so se pridru-
ževala množici. Otroci, nedorasli fantini, delavci, rado-
vedneži.

A predor je bruhal hribino, zmeraj, brez prestanka.
Nenadoma je množica opazila, da vozijo gradivni
vlaki v predor bolj redkoma, in završela je bledna
zmeda glasov. Potlej ni oddrdal v predor sploh noben
gradivni vlak več in množica je postajala še nemir-
nejša. Nihče ni veroval, kar so jim dopovedovali, da
je progo zaprl iztirjeni vlak. Vsi so vedeli, da se kaj
takega primeri vsak dan in da se drevijo vlaki kljub
temu navzdol v predor številni kot sicer.

Zdaj je bil dan.

Newyorške novine so s katastrofo že dobička-
rile: »Svetovno morje vdrl v predor! 10.000 mrtvih!«

Mrzlo, lesketavo se je svetilo prek morja. Elek-
trične svetilnice so ugasnile na mah. Le daleč zunaj na
obrežju, kjer se je nenadoma videl čad iz parniških
dimnikov, se je še suhalo tripavo svetilo, kakor da so
ga pozabili zaustaviti. Čez malo časa je istotako u-
gasnilo. Lesketavo bajno mesto je bilo nakrat videti
strašno suhoparno: s svojim hladnim železniškim
omrežjem, svojimi neštevitimi vlaki, elektrovodnimi
drogi in posamez štrlečimi visokimi hišami, preko ka-
terih so se vlekli sivi oblaki. Vsi obrazi so bili videti žol-
ti in ne neprespani, od mraza premrli in višnjevi, zakaj
od morja je prihajal z mrzlo svetlobo leden zračni tok z
mrazno pršavico. Ženske so otroke pošiljale domov po
krila, ogrinjala, odeje. Same pa se niso marale ge-
niti z mesta!

Hribinski vlaki, ki so navzgor prihrmevali odslej,
so bili vsi polni moštev. Še celo pred kratkim v predor
pognani gradivni in delavski vlaki so se vračali.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Poštna pomočnica

se sprejme takoj pri poštnem uradu v Ja-
renini. Hrana in stanovanje v hiši. Plača
po dogovoru.

1729 6-4

Mala oznanila.

Kontoristka s prakso se takoj
sprejme pri Iv. Kravos, Ale-
ksandrova 13, vogal. 1716 3

Gostilno v Mariboru vzamem
v najem ali na račun. Dam
eventuelno tudi kavcijo. Po-
nudbe na upravo lista pod
»Kavcijo«. 1747

Odda se takoj blizu Glavnega
trga dva lokala, pripravna za
obrtno, delavnico, skladišče ali
pisarno. Pojasnila: Dravska
ulica 10, I. nadstropje, vrata
št. 11. 1748 5-1

Suhe gobe, lipovo cvetje,
brinjevo olje in poljske
pridelke plača najbolje trdka
Siro-Rant, Kranj, telef.
int. št. 9, in nudi po najnižjih
cenah na debelo sladkor,
riž, olje, kavo itd. Prosim
za penudbe gob z vzorci. 1403

Krmlina pessa, okoli 2000 kg.
se proda. Pojasnila v klav-
niški restavraciji. 1741 2-2

Pohištvo za spalne in jedilne
sobe iz trdega in mehkega le-
sa po znižanih cenah. Tovarna
za pohištvo, Koroška cesta 46
1734 6-3

Šolske torblce

in tudi druge na izbero
pri Iv. Kravos, Aleksandrova
c. 13, na vogalu. Istotam se
kupijo stekleni nastavki z
oporami vred za izložbena
okna. 1715

Vrtnarstvo
IGNAC VAUDA
v Ptuj
se priporoča. 1740

Kontoristinja

vešča hrvatskega, nemškega, eventuelno tudi sloven-
skega jezika, perfektna strojepiska in stenografinja, se
sprejme proti dobri plači pri

K. Saria, Maribor

Koroška cesta 30. 1733 2-2

Prednost imajo bivše korespondentinje.

Na „vinski razstavi“

objekt B „Pokrajinske obrtne razstave“ od 8. do 24. septembra
se prodaja od danes naprej po zelo znižani ceni poleg vzorcev
tudi cele buteljke vina in sicer:

po 28—	K komad (vzorec $\frac{1}{10}$ litra po	3—	K)
34—	K „ (dtto. „	4—	K)
40—	K „ (dtto. „	5—	K)
46—	K „ (dtto. „	6—	K)
52—	K „ (dtto. „	7—	K)
58—	K „ (dtto. „	8—	K)
64—	K „ (dtto. „	9—	K)
70—	K „ (dtto. „	10—	K)

brez steklenice (za steklenice je založiti K 16— za komad)! Tudi
v točilnici se znižajo cene za K 8— pri litru.

Vinarski in sadjarski odsek kmetijske družbe za
Slovenijo v Mariboru. 1737 4-2

Priložnostni nakup:

Fiat-tovorni auto 1½ ton

Perltovorni auto 3—4 ton

Phänomobil z dvema sedežema, 12
konjskih moči. 1738 3-2

Vprašati pri

Viljem Linniger in drug, Maribor, Cankarjeva 1.

Parobrodi ameriške vlade.

Edini v posesti vlade Združenih držav
nahajajoči se parobrodi za službo med
Evropo in Ameriko so sledeči paro-
brodi UNITED STATES LINES, ki
vozijo od Bremena do Newyorka:

George Washington	President Monroe
America	President Van Buren
President Arthur	President Garfield
President Roosevelt	President Polk
President Harding	President Fillmore
President Adams	Susquehanna

Ti lepi, sigurni in mirno ploveči pa-
robrodi nudijo v vseh razredih naj-
večji komfort, kakor tudi dobro zra-
čljive sobe ter nenadkrljivo kuhinjo.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8; Unter den Linden 1 1137
ZAGREB: Vistarska ulica, Mihanovića ulica
in vsi večji poštni uradi.

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ**
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328

Prostovoljna sodna pro- daja posestva.

Vsled sklepa okrajne sodnije v Mariboru z dne
12. septembra 1922, P VI 411/21-53 vršila se bo
dne 28. septembra 1922 ob 4. (16.) uri
popoldne

v Bistrici pri Rušah hšt. 4 (blizu kolodvora Bi-
strica) prostovoljna javna dražba in prodaja pl. Mariji
in Ludmili Petan in nedl. Francetu, Edmundu in
Rudolfu Petan lastnega posestva vl. št. 1, 122 in
146 k. o. Bistrica Fala s. o. Maribor, obstoječega in
hiše pop. št. 5 v Bistrici pri Rušah, gospodarskega
posloplja in zemljiških parcel v skupnem površju
4 ha, 91 a, 61 m² ter pripadajočih pritliklin.

Izključna cena znaša 500.000 K, pod to ceno
se posestva ne prodajo.

Vknjiženim zastavnim upnikom ostanejo njih
pravice varovane.

Prodajni pogoji so na vpogled v pisarni pod-
pisanega notarja v Mariboru, Aleksandrova cesta 14.
V Mariboru, dne 18. septembra 1922.

Dr. Jos. Barle

kr. notar, kot sodni komisar.

1732 2-2

Prostovoljna dražba!

V soboto, dne 23. t. m. ob
pol 9. uri se vrši na Glavnem
trgu prostovoljna dražba posteli,
omar, odej, blazin, zagrinjal, žim-
nic, miz in stolov.

1743 2-2